

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ל' תשרי תשפ"ב | דף היומי בבלי: ביצה לו.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרמ"ח עד סעיף ב'.
מוסר: שפת תמים - פרק ו' מ"צא ולמד" עד תחילת פרק ז'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כא עד סוף פרק כא

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"אמרתי לאברך: בא איתי לבנק ואני פורע לך את המשכנתא" | ה'קה אכסוף' שהמיס את
לבו של שר התחבורה | איזה כבוד 'אהב' מרן הגרש"ז אויערבאך? | 2244

חדשות דרשו

מאות משתתפי תכנית 'דף הכולל' של דרשו מתחילים בלימוד מסכת ביצה

הנהלת דרשו העולמית הודיעה על אפשרות להצטרף למסלול הלימוד של דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ביצה

תחזיק מעמד. כיום, יותר משנה אחרי שהתוכנית כבר יצאה לדרך, זאת כבר לא תוכנית עתידית. זאת מהפכה שהוכיחה את עצמה. אנחנו רואים את הפירות שבסייעתא דשמיא כבר נשאה התוכנית, וזה רק מחזק אותנו ונותן לנו משנה כח ועיזו להמשיך הלאה בתנופה מחודשת.

"אני שומע מאברכים, מראשי כוללים, מרבני קהילות, אני שומע על ההתעלות המיוחדת של כל כך הרבה אברכים שמוצאים סיפוק אדיר בקצב הלימוד, שמצד אחד הוא מתחשב בסדר היום של אברך הכולל, ומתמקדת רק בימים בהם יש לימודים בכולל, ומצד שני שומרת על קצב של דף ליום, ומאפשרת לאברכים להגיע להספק מכובד מאוד של מסכת או שתי מסכתות בכל זמן, שאותן הם יודעים על בוריין".

ראש הישיבה מדגיש כי הוא מכיר לא מעט אברכים שלומדים, ובאופן כללי הם מחולקים לשתי קבוצות: "ישנם אברכים שבחרים את 'דף הכולל' כלימוד המרכזי והעיקרי שלהם. הם לומדים את הדף הזה גם בבוקר וגם אחר הצהרים ובערב, בעיון

הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א מיוזמי ומייסדי תכנית דף הכולל: אברכים עושים חיל בלימודם בזכות תכנית ייחודית זו המעניקה אפשרות להספק תוך התחשבות בזמני לימוד הכוללים ומתכונתם. הנהלת דרשו העולמית הודיעה על אפשרות להצטרף למסלול הלימוד של דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ביצה. על פי החלטת הנהלת דרשו כל נבחן לפחות 2 מבחנים בציון עובר יקבל את המלגה הגבוהה מבין המבחנים שנה וחצי חלפו מאז יצאה לדרך התוכנית המיוחדת לאברכי הכוללים, במסגרתה לומדים אלפים רבים דף גמרא בכל יום מימות הלימוד בכולל, בקצב אחיד ובהספק מופלא, כפי שלא הורגלו מעולם.

הגרם ד' דיסקין, שהיה ממייסדי התוכנית ושמפקח עליה מאז הקמתה ועוקב מקרוב אחר הצלחתה הגדולה בסייעתא דשמיא, אמר בכינוס האחרון של ראשי התכנית. "כשהתכנסנו לפני קצת יותר משנה, היתה זו תוכנית עתידית, קיווינו שהיא תצליח, לא ידענו איך היא תתקבל בכוללים, ולא יכולנו לשער כמה זמן היא

הבסיסי שלה הוא לקדם הספק בקצב מהיר יותר מהקצב הרגיל בכוללים מחד, ומאיך זה קצב שאפשר לעמוד בו בלי לפגוע באיכות הלימוד, ויש גם זמן מיוחד לחזרות והעמקה נוספת למי שחפץ בכך.

הנהלת דרשו הודיעה על אפשרות להצטרף לתכנית דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ביצה וכוללים המעוניינים להצטרף לתכנית הלימוד ולשמוע על פרטי התכנית יכולים לפנות להרב אהרון אתרוג 053313919 להרשמה לקבוצות לימוד חדשות או להרב קרייזר 0527179048 ליעוץ הכוונה והתאמה לקבוצות לימוד.

כמו כן מזכירה הנהלת דרשו את ההחלטה שהתקבלה בכינוס דרשו שהתקיים בחודש סיון האחרון כשעל פי החלטת הנהלת דרשו כל נבחן לפחות 2 מבחנים בציון עובר יקבל את המלגה הגבוהה מבין המבחנים.

נמרץ, עם ראשונים ואחרונים ואפילו עד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כל אחד לפי דרגתו ויכולותיו.

"וישנם לא מעט אברכים שממשיכים את הלימוד שלהם בעיון כרגיל, בשעות הבוקר, ואת סדר בקיאות, אחר הצהריים, הם מקדישים ללימוד לפי התוכנית 'דף הכולל', בלימוד של גמרא עם רש"י ותוס', אבל בלי לעיין בראשונים ובאחרונים, אלא אם כן הם הספיקו ללמוד את הדף כולו לחזור ולשנן ועוד נשאר להם קצת זמן פנוי בסופו שלהסדר, או בשעות הערב וכדו'.

"אלו וגם אלו עושים חיל בלימודם, והצד השווה שבהם", מסכם ראש הישיבה שליט"א, "שהם מלאים סיפוק והנאה. זה חוזר על עצמו בכל פעם שאני מדבר עם אברך שלומד במסגרת 'דף הכולל', הם פשוט מרוצים, שמחים ומאושרים, נהנים מהספק ומכמות הדפים שהם כבר צברו בתוך שנה אחת בלבד. חשוב מאוד שיבינו שמדובר בתוכנית שהושקע בה תכנון רב, והרעיון

הסיפור היומי

**אמרתי לו: "בוא איתי לבנק ואני פורע לך את המשכנתא".
הוא הסתכל עלי ולא זז. "אני לא עובד עליך, בוא איתי",
אמרתי לו. "אני מאמין לך", הוא השיב, "אבל אם לא אכפת
לך, אנחנו לומדים עד 13:00 והבנק פתוח עד 13:30..."**

עץ חיים היא למחזיקים בה

"שכנעתי אותו לספר לי, בסופו של דבר הוא נעתר וסיפר כי נקלע שלא באשמתו למצב כספי קשה והוא חייב 46,800 ₪ ואין לו מושג מהיכן יחזיר ולכן הוא מתפלל לה' שישלח לו כסף להחזיר את החובות המעיקים עליו כל כך, היות והוא אברך כולל ורק אשתו עובדת.

מבלי לחשוב, הוצאתי פנקס צ'קים, מילאתי בו סכום של 50 אלף שקל ואמרתי לו: "תפדה את הצ'ק ותחזיר את החובות שלך, אבל יש לי 2 תנאים: ראשית, תרשום את המספר של המזכירה שלי, תתקשר אליה להצהיר שקיבלת ממני צ'ק - שלא אסתבך עם מס הכנסה יותר מכפי שאני מסובך, ושנית, תתפלל עלי ללא הפסק במשך היום כדי שהחברה שלי תיחלץ מהמשבר אליו נקלעה".

להפתעתי הוא אמר: "איני רוצה 'לעבוד' עליך, איני מתפלל כל היום, אני לומד גמרא בכולל רוב היום, מתפלל 3 תפילות. יש לי עוד כולל בערב, שאולי אוכל לבטלו ובמקום זה לומר תהילים עליך, הסכום שאתה נותן לי מציל אותי, אבל לא אשקר לך שאני מתפלל כל היום, אני לומד".

זה ריגש והפעים אותי, היושר שלו כבש אותי לגמרי, הייתי מספיק חכם להבין, שלימוד הגמרא של האדם הזה שווה לי כמו תפילה, אולי אפילו יותר. ואמרתי: "עזוב, תמשיך את הלימוד שלך כרגיל, אבל תקדיש אותו בשבילי". לקחתי ממנו את המספר

מספר יהודי תושב הרצליה פיתוח, מנהל חברה מצליחה מאד: "החברה שבבעלותי - אותה הקים אבי, ושהפכה את משפחתנו לאמידה בכל קנה מידה - נקלעה לקשיים שאיימו על קיומה ועל עתידה הכלכלי של המשפחה. הדבר שכאב לי ביותר הוא, שמשמעות הדבר היא הוצאת אבי הקשיש מהבית המוגן בו הוא נמצא, לבית אבות סיעודי של המדינה.

לא ישנתי לילות, בוקר אחד כאשר ידעתי שהחרב מונפת עליי, קמתי מוקדם בבוקר, לקחתי את התפילין שאותן הנחתי רק במסיבת בר המצווה שלי ונסעתי לבני ברק להתפלל שחרית לאלוהים. לא הייתי דתי, אבל הגעתי למצב כזה שידעתי שאין לי שום תקווה אחרת. שאלתי עובר אורח היכן אפשר להתפלל בשעה כזו? מיד הוא אמר: "בבית הכנסת 'איצקוביץ', יש שם הרבה חדרים שבהם יש מניינים בזה אחר זה".

"הגעתי לשם, הנחתי תפילין והתחלתי להתפלל. לפתע החלו הדמעות לזלוג מעיני, בכיתי כמו שלא בכיתי מעולם. לא התביישתי מאיש, אין לי כאן שום מכר.

תוך כדי תפילה שמתי לב שלידי ישב חרדי כבן 30, שבכה אף הוא בתפילתו, בכיו היה מאופק יותר, אך נראה שמשוהו מציק לו. חשבתי לעצמי, שאולי אושיט לו עזרה ואז הקב"ה יעזור לי. בסוף התפילה ניגשתי אליו ושאלתי אותו בעדינות - תוך התנצלויות על חדירה לחיי הפרטיים - מה מעיק עליי.

הטלפון בשביל להודיע לו מתי החברה עומדת על הרגליים והוא משתחרר מהמחויבות שלו.

והלא יאומן קרה, באותו יום בצהריים קיבלתי שיחת טלפון מבחור בן 23. מה מתברר? שלוש שנים קודם לכן פנה אלי אביו של אותו בחור ואמר לי: "שמע! יש לי בן גאון שממציא משהו במחשבים, בוא תשקיע בהמצאה שלו ותקבל אחוזים", ובאמת בזמנו השקעתי בזה מיליון וחצי שקל ומאז לא שמעתי ממנו וגם לא התעניינתי. והנה כעת הם קיבלו הצעה מחברה בארצות הברית תמורת ההמצאה שלו והוא מתקשר לעדכן בהתפתחויות. "אתה רואה, כנראה היה לך כדאי להשקיע", הוא אומר לי, ואילו אני חושב בליבי: "זה לא המיליון וחצי שהשקעתי בזמנו, אלא החמישים אלף שנתתי לאברך הזה הבוקר...". אמנם העסקה עדיין לא יצאה לפועל, אבל ידעתי שלפחות יש מישהו שלומד ומתפלל על זה. אחרי חודש, בוצעה העסקה שפורסמה בכל העיתונים, החברה שבבעלותי נעמדה על הרגליים ואני נשמתי לרווחה...".
ויש המשך לסיפור הזה...

כמה שנים חלפו, בני וכלתי לא זכו עדיין לפרי בטן, כל הטיפולים שעשו לא צלחו. ערב אחד הגיע אלינו בני וביקש לשוחח אתנו, הוא אמר שהרופאים יישו אותם ואמרו שאין סיכוי וכעת הם חושבים לנסוע לחו"ל כדי לאמץ משם ילד.

רגע לפני שיצא נפל לי רעיון, אמרתי לו: "חכה רגע", ואז בפעם הראשונה סיפרתי להם על המשבר אלי נקלעתי לפני מספר שנים... בזמנו אפילו לאשתי לא סיפרתי על אותו משבר, לא רציתי להדאיגם, הם לא ידעו כלל על הסכנה שריחפה מעל ראשם. הם ישבו מולי המומים. אמרתי לו: "סע לבני ברק, נסה למצוא שם חרדי שלומד כל היום, תבקש ממנו שילמד ויתפלל עליך, אולי זה יעזור".

הוא חשב קצת ואז אמר: "אין שום בעיה, אעשה זאת, אבל אני נותן לזה חלון זמן של חודש, את הטיסה אני מתכוון לבטל". חלף חודש והם עדיין לא נסעו, שבוע נוסף חולף, התקשרתי

אליו כדי לשאול אותו מתי הטיסה שלהם והוא השיב: "אבא, אנחנו בדרך לבדיקות, יתכן שלא נצטרך לנסוע...".

"מה??? הייתי בהלם מוחלט, "איך זה? למה לא סיפרת?...".
"אבא, נבוא בערב, ונספר לך". חיכינו במתח לערב וכשהם הגיעו בני סיפר: "נסעתי לבני ברק ב-10:00 בבוקר וביקשתי מאנשים להוביל אותי לכולל, הובילו אותי לכולל שנקרא 'כולל חזון איש'. ראיתי שם אנשים יושבים ולומדים, איש לא הביט בי, הם פשוט היו שקועים בלימוד שלהם. התבוננתי וננעלתי על איש בן 30 לערך. כשניגש להכין לעצמו קפה, ניגשתי אליו ושאלתי אם אפשר לדבר איתו משהו אישי, וכשנעניתי בחיוב שאלתי אותו אם יש לו חובות שהיה שמח להפטר מהם, הוא השיב: "כן, יש לי משכנתא עליה אני משלם, חוץ מזה אני מסתדר".

אמרתי לו: "בוא איתי לבנק ואני פורע לך את המשכנתא". הוא הסתכל עלי ולא זז, אמרתי לו: "אני לא עובד עליך, תבוא איתי ותראה, אני משלם לך את המשכנתא רק תתפלל עלי שיהיה לי ילד".
"אני מאמין לך", הוא השיב, "אבל אם לא אכפת לך, אנחנו לומדים עד 13:00 והבנק פתוח עד 13:30".

חיכיתי כמו ילד טוב במשך כשלוש שעות, לא חשבתי שיגיע יום, שמישהו יגרום לי לחכות לו כדי לתת לו כסף - במקום לרדוף אחרי...

בשעה 13:00 הלכנו לבנק ופרעתי לו את המשכנתא כולה, מיד אחר כך נכנסנו לטיפול נוסף, ולפני שבוע התברר שכנראה הוא הצליח, אך כדי להיות בטוחים, חיכינו שבוע נוסף. היום הלכנו לבדיקות והנסיעה כנראה מיותרת".

קשה לתאר את ההתרגשות והדמעות שנשפכו באותו מעמד, הרגשתי שיש לי חלק בנס הזה, בכך שפתחתי את סגור ליבי וסיפרתי מה הציל אותי.

'אמץ אברך', הייתי קורא לסיפור הזה, אף שאיני בטוח לגמרי מי כאן מסייע למי...

[מתוך 'אנשים מספרים על עצמם, הובא בגיליון 'פרפרת']

פרשת השבוע

**"מה אתה יודע לעשות?", התעניין החזון איש, "אינני יודע דבר...".
השיב המסכן. "ואולי לשיר אתה יודע?", נשא אליו ה'חזון איש'
מבט מצפה. "הו, כן!". "אני יודע לשיר!". "בבקשה, תשיר משהו...".
היהודי נשא קולו בשיר וה'חזון איש' מרקד בפניו ומנענע במקלו!**

מרן הגראי"ל שטיינמן על גדלותו של מרן ה'חזון איש' זי"ע

שיש להתפעל ממנו הוא, שבספריו הוא עומד על כל דבר ודבר. עוד בצעירותו של ה'חזון איש' באה אמו אל ה'חפץ חיים' וביקשה שיברך את בנה. נענה ה'חפץ חיים' ואמר: "בנך לומד יותר ממני...".
רבינו הזכיר את דברי מרן הרב שך זצ"ל, שאמר כי בדורות

"נח איש צדיק" (בראשית ז', ט')

רבינו הרבה לדבר על גדלותו הנוראה של ה'חזון איש' ועל גיעתו העצומה בתורה. "אין מי שידמה ל'חזון איש'", הוא אמר. "אפילו הוא עצמו בסוף ימיו היה מתפלל ומשתומם כיצד היה בו כוח להוציא חיבורים כאלו". והוסיף רבינו עוד: "אחד הדברים

כשחזר האברך וסיפר את הדברים ל'חזון איש' היתה תגובתו:
"נו, אז כבר קיבלתי הסכמה..."

שומר נאמן

לשיטת ה'חזון איש', האיסור לקרוא בשבת לאור הנר שמא יטה חל גם על הנרות של ימינו, אף שאין בהם דרך להגביה את הלהבה.

"פעם", סיפר רבינו, "ישב הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א בבית ה'חזון איש' בליל שבת ולמד לאור המנורה. כשראה זאת ה'חזון איש', הוא בא ונעמד מאחוריו כדי להיות לו לשומר. משנתארך הזמן והרב פוברסקי לא הבחין בו, אמר לו ה'חזון איש' בחיוך: 'עד מתי אצטרך לעמוד ולשמור...'"

ולהחיות לב נדכאים

פעם עבר ה'חזון איש' ברחוב וראה מולו יהודי שבור וגלמוד, שדבר אין לו בעולמו.

ה'חזון איש' נכנס עם היהודי בדברים וניסה לעודדו ולהפיח בו חיות. "מה אתה יודע לעשות?", התעניין, "אולי למדת משהו?"; "לא", השיב המסכן, "אינני יודע דבר...". "ואולי לשיר אתה יודע?" נשא אליו ה'חזון איש' מבט מצפה; "הו, כן!" ננער האיש. "אני יודע לשיר!". "באמת?", קרא ה'חזון איש' במאור פנים. "בבקשה, השמע לי את קולך; תשיר משהו...". נשא היהודי קולו בשיר, וה'חזון איש' מרקד בפניו ומנענע במקלו! "סיפור כזה", אמר רבינו, "מראה על טוהר הנשמה של ה'חזון איש'".

ימי חיים במתנה

"ה'חזון איש' נולד ב"א במרחשוון", אמר רבינו, "ולכאורה היה אמור גם למות ב"א במרחשוון. אבל הוא קיבל עוד ארבעה ימי חיים במתנה, ונפטר בליל שבת קודש ט"ו בחשוון. באותה שנה זכיתי להיות אצלו בין יום כיפור לסוכות".

מן השמים רצו את הוצאת ספרי ה'חזון איש'

בידי בניו של הגאון רבי שמריהו גריינימן מצויה מחברת, שבה הוא מתאר בין היתר כיצד עסק בהבאת ספרי ה'חזון איש' לדפוס לאחר פטירתו. הוא מספר שם, כי בעת שעסק בהדפסת אחד מספרי ה'חזון איש' מתוך דפים בכתב־ידו, היתה הגהה אחת שהוא לא הצליח בשום פנים ואופן לאתר את המקום שאליו היא שייכת. והנה, נגלה אליו ה'חזון איש' ואמר לו בדיוק לאן עליו להכניס הגהה זו! הבנים מספרים שהיתה זו התגלות בהקיץ. "כאן במחברת לא מוזכר אם היה זה בהקיץ או בחלום", סיג רבינו את הדברים, "אולם בכל אופן, רואים כאן שמן השמים רצו בהוצאת הכתבים לאור".

(מתוך הספר: ר' אהרון לייב)

האחרונים היו שניים שידעו ש"ס: הרב מברסק ו'חזון איש'.
"וצדקו מאד דבריו בזה", ציין.

הוא הצביע על חסד ה' המופלא עם יהדות ארץ ישראל בכך שה'חזון איש' עלה לארץ והשתקע בבני ברק: "מה דחף את ה'חזון איש' לעלות לארץ? למעשה לא הייתה לו סיבה לעלות יותר מלשאר גדולי התורה שנשארו באירופה. אלא משמים דאגו שה'חזון איש' יקבע את משכנו כאן בארץ כדי לחזק את היישוב החדש ולהחדיר בו את שמירת המצוות התלויות בארץ - שמיטה, תרומות ומעשרות וכדומה.

"כי כשעולם התורה צריך מישהו", סיכם רבינו, "שולחים אותו משמים".

ה'חזון איש' עשה מהפכה של ממש בעולם התורה. "זכורני כשהייתי קטן - כולם קידשו בגביע של שבעים גרם", מעיד רבינו. "היום - כמעט אין להשיג גביעים בגודל כזה... זה כוחו של ה'חזון איש', שהצליח לשנות את מנהג רוב העולם".

בשלהי שיחה בנושא יגיעת התורה מתוך הדחק הגיב רבינו לשאלה צדדית של פלוני:

"אתה שואל איזו גדלות ראו אצל מרן ה'חזון איש'? האם אתם מחפשים לראות מופתים? כשרואים אדם שכל מהותו היא ללא נגיעות, בלי שום עניינים של עצמיות - שום דבר - האם לא זו 'גדלות' מורעדיגע יגיעת התורה! ולחיות רק בפחד מהקדוש ברוך הוא, מתוך עדינות וענווה גדולה - ותמיד היתה לו אותה ענווה ואצילות! וביגיעתו הנוראה בתורה מבחינים בעליל גם בספריו".

לו היו עוד כמה 'חזון אישים'...

אמר רבינו:

"ה'חזון איש' כתב שאם היו לומדים תורה לאמתה היו מצילים את העולם מהרהורי כפירה. ובאמת ה'חזון איש' עצמו - אשר מי כמוהו למד תורה לאמתה - זכה לעשות מהפך גדול. "אוי!" נאנח רבנו, "לו היו לנו עוד כמה 'חזון אישים' לא היינו צריכים לערוך פעילות לקירוב רחוקים...".

הכל מהתמדת התורה

בקובץ אגרות (חלק א' אגרת קנג) כותב ה'חזון איש' את המשפט המפורסם:

"העונג היחידי הוא לי לעשות רצון קוני, ואין לי צער יותר גמור מכישלון בעוון".

כיצד הגיע לדרגות נפלאות שכאלו? לרבנו יש תשובה על כך: "הכל בא מחמת התמדת התורה העצומה שלו".

כשהוציא ה'חזון איש' את ספרו הראשון על מסכת נדה, הוא שלח אברך שיראה את הספר לגדול ממינסק לבקש את הסכמתו. הגדול ממינסק הסתכל בכתבים ואמר: "זה נראה כגנוב מכתב־יד של אחד הראשונים...".

"אבא סיים לשיר ובחדר השתררה דממה. ואז, לנגד עיניהם המשתאות של הרבנים, הרים וייצמן את שפופרת הטלפון וקרא לתוכה: 'אני נותן לך הוראה להפסיק מיד את יציאת האוטובוסים מהתחנה המרכזית בירושלים לפני צאת השבת!'..."

David Cohen/Flash90

הגאון רבי בנימין אדלר שליט"א מספר על ה'קה אכסוף' שהמים את לבו של שר התחבורה

וההפצרות. חברי המשלחת כבר עמדו לצאת מהפגישה במפח נפש, אבל אז נפנה אבי זצ"ל [הגאון רבי משה אדלר זצ"ל, שכהן אז כרבו של 'שיכון הרבנים'] אל השר וביקש את רשותו להשמיע באחנו כמה מילים.

"וכך הוא אמר לו: 'ידוע לי שכב' השר הוא יליד מחוז פינסק. היה שם יהודי צדיק שקראו לו רבי אהרן מקרלין, שחיבר שיר מיוחד לשבת...' ואז הוא התחיל לשיר שם את 'קה אכסוף' ברגש גדול, כשהוא מסביר לשר את פשר המילים המיוחדות. עזר וייצמן ישב שם והתרגש מאוד. מעיניו זלגו דמעות, הוא הוציא מטפחת מכיסו וניגב את הדמעות שנשרו מעיניו.

"אבא סיים לשיר ובחדר שררה דממה. לנגד עיניהם המשתאות של הרבנים חברי המשלחת, הרים וייצמן את מכשיר הטלפון וקרא לתוכה: 'אני נותן לך הוראה להפסיק מיד את יציאת האוטובוסים מהתחנה המרכזית בירושלים לפני צאת השבת!'.

"הבנו שהאיש מהצד השני של הטלפון מתווכח עם השר, אבל וייצמן ענה שוב בתקיפות נחרצת: 'שום אוטובוס לא יצא יותר מהתחנה המרכזית בירושלים בשבת!'".

ומאז ועד היום הזה שובתת התחנה המרכזית בירושלים בשבתות ובמועדי ישראל, בזכותו של הגאון רבי משה אדלר זצ"ל, ובזכות הפזמון הידוע 'קה אכסוף', וכאמור, זו התחנה המרכזית היחידה שנעולה מכניסת השבת ועד צאתה.

בימים אלו, כשתושבי בני ברק בהמוניהם מוחים על חילולי השבת הנעשים רח"ל בפאתי עירם במסגרת העבודות על הרכבת הקלה, מצאנו קטע מיוחד שפורסם לפני מספר שנים ב'יתד נאמן' (מוסף שבת קודש פרשת נח תשע"ב) בתוך שיחה מיוחדת שערך ר' בנימין רבינוביץ עם הגאון רבי בנימין אדלר שליט"א, חבר בד"צ אגודת ישראל ורבו של 'שיכון הרבנים' בירושלים.

כשנה לאחר מלחמת תשכ"ז, הוקמה התחנה המרכזית בירושלים בשכונת רוממה. כשהחלה לפעול, התברר כי האוטובוסים יוצאים ובאים לאחר כניסת השבת וזמן רב בטרם צאתה. תושבים רבים היו מגיעים למקום מדי שבת למחות על כך, ובשלב מסוים החל להגיע למקום מידי שבת בשבתו רבי עמרם בלוי זצ"ל יחד עם קבוצת מפגינים מאנשי נטורי קרתא. כל ההפגנות לא עזרו. ככלות הכול, אין תחנה מרכזית אחת בכל רחבי הארץ שסגורה בשבת. אך באחת השבתות עמדה התחנה המרכזית מלכת. מה בדיוק הביא לסגירת התחנה לאחר גל עצום של מחאות?

"כשראו שכל פעולות המחאה לא עוזרות", סיפר הגאון רבי בנימין אדלר שליט"א, "התארגנה משלחת של רבנים וביקשה להיפגש עם מי שכהן אז כשר התחבורה, עזר וייצמן, כדי לתנות בפניו את צערם וכאבם על חלול השבת הנורא. כל הרבנים ניסו כל אחד בתורו לשכנע את השר, אבל הוא דחה את כל הבקשות

קול העם

"אני אדם שלא לוקח דברים קשה בדרך כלל, אך משום מה, הפעם הרגשתי שאם ה' העיר אותי פתאום באמצע הלילה מחלום - כנראה יש פה משהו. לא חשבתי פעמיים, ירדתי לרכב והחלתי בדהירה ל'איכילוב'"

והנה, לאחר כמה שעות שינה, אני חולם חלום מפחיד שמצליח להעיר אותי לחלוטין מהשינה. יצוין שאיני טיפוס שחולם חלומות ובטח לא מתרגש מהם, ובדרך כלל אני ישן שינה רצופה וסדירה, אלא שדווקא באותו לילה, הצליח החלום להפסיק לי את השינה לחלוטין.

מספר בעל המעשה, משה י. מתל אביב: "היה זה לפני כשנה ושבעה חודשים בדיוק. חזרתי לביתי שבצפון תל אביב - אחר יום עבודה ושעת לימוד, עליה אני מקפיד מידי יום בכולל 'פתח הדביר' שבבני ברק. אכלתי ארוחת ערב, ישבתי קצת עם המשפחה ועליתי לישון כמו בכל ערב רגיל.

כשהם מגדירים זאת כנס רפואי...

ומה הפלא היותר גדול? הרופאים מגלים כי עברתי התקף לב בשעת השינה, והיה זה התקף כזה שלא ניתן לחוש אותו או לדעת על קיומו... "איך ידעת לקום באמצע השינה, בשעת התפרצות התקף הלב ולרוץ אל בית החולים?", שאלו הרופאים בהלם, "דע לך כי אם היית ממשיך בשינה כרגיל, לאחר כחצי שעה היית כבר מת, ובבוקר הייתה צריכה להיות הלוויה - ר"ל, אם כך, כיצד התעוררת וידעת להגיע הנה?".

רועד ונרגש כולי, סיפרתי להם את יד ה' והשגחתו הפלאית אשר העיר אותי בפתע פתאום מתוך חלום מפחיד, למרות שאין זו דרכי להתעורר מחלומות, ולמרות שרציתי לחזור לישון, האמנתי שאם ה' העיר אותי באופן מוזר, ואני חש לפתע בכאב, עליי לרוץ הנה.

כשאני נזכר בכך אני רועד כולי - חשבו לרגע, כמה ריחם עליי ה' שהעיר אותי מהשינה בזמן ולא יותר מאוחר, ואף יותר מכך, כיצד נתן לי את הרעיון לנסוע בטיסה וללא הפסקה. אני רועד רק מלחשוב מה היה קורה אם הייתי מתעלף כמה דקות לפני זה, כשנסעתי בכבישים המהירים - הלא היה זה נגמר בטרגדיה נוראית עוד יותר... ה' יתברך הרחמן והטוב, נתן לי לתפקד ולחיות עד לרגע ולשניה בו הונחה כף רגלי על מפתן בית החולים, שם נסתם המעבר אל הלב לחלוטין, ושם מיד קרסתי ונפלתי.

כמה גדול ה' טוב, וכמה יש להודות על כל רגע בו זכינו להיות בניו של הבורא אשר יש עלינו דבר נפלא הנקרא - 'השגחה פרטית' אף בשעת השינה, ואף בשעת הנסיעה. ה' יתברך לא עוזב אף יהודי גם שנראה לו שהכל חשוק ומעורפל, כי גם בתוך האפילה - שם נמצא ה' יתברך, אשר כל מה שהוא עושה לנו, הוא אך ורק לטובה! וכל אשר נותר לנו הוא רק לסמוך עליו ולהודות לו על כל הניסים שעושה הוא עמנו מידי יום ביומו.

[מתוך 'טוב לחסות בה', הובא בגיליון 'פרפרת']

אני מבין שזה היה רק חלום ומנסה לחזור לישון. אלא שבאותם רגעים, אני מרגיש לחץ חזק ביותר באזור הלב. היתה זו הרגשה כאילו לוקחים מלקחיים ומנסים לכווץ לי את הלב בכל הכוח וללא הפסקה. לא התרגשתי מכך כלל, מפני שידעתי כי כמעט כל אדם מרגיש לפעמים רחוקות תחושות דומות בגוף. הנחתי את הראש על הכרית כשאני מנסה להירדם שוב, אך הכאב והלחץ באזור הלב לא הפסיקו".

"השעה היתה 1:00 בלילה, כשכולם בבית ישנים, ואינני יודע האם להתייחס להרגשה הזו או לא. אני אדם שלא לוקח דברים קשה בדרך כלל, אך אל תשאלו אותי למה, הפעם הרגשתי כי אם ה' העיר אותי פתאום ככה באמצע הלילה מחלום - דבר שלא קורה כמעט בכלל, כנראה יש פה משהו משמים. לא חשבתי פעמיים, ירדתי לרכבי והחלתי בדהירה אל בית החולים 'איכילוב', כשאני לא עוצר ברמזור אדום, אלא נוסע במהירות אל בית החולים, כשהלחץ החזק בלב לא פוסק. הכבישים היו כמעט ריקים ואני לא עוצר כלל ונוסע ללא הפסקה, מפני שאיני יודע מה קורה איתי...".

"לאחר כחצי שעה של נסיעה, הגעתי עם הרכב עד דלת הכניסה של בית החולים 'איכילוב', יצאתי מהרכב אפילו בלי לסגור אותו, וברגע שדרכתי על מפתן הכניסה של הבית החולים, פשוט התמוטטתי ונפלתי במקום...".

באותו רגע, צוות שלם של הצלה רץ לעברי והחל לבדוק את מצבי ולערוך בי טיפול, ולאחר בדיקה קצרה גילו הרופאים כי אחד הצינורות המתחבר אל הלב אטום לגמרי, וכי בעוד רגעים ספורים עתיד אני לסיים את חיי, חלילה. מיד הובהלתי לחדר ניתוח במחלקת טיפול נמרץ, שם גילו כי אטימה שלימה של שומן חסמה את מעבר הדם אל הלב, בעקבות הצטברות שומנים, עישון וכדומה שסתמו את מעבר הדם ללב. פתחו לי את הסתימה,

יהלומים מגדולי ישראל

סמוך ונראה ל'מזמור לדוד' אני מרגיש טפיחה על רגלי, ורבי רפאל פונה אלי כשהוא נסער: "אני יודע בדיוק מה אתה חושב עכשיו... שאני עניו... אז ברצוני לספר לך סיפור..."

למה ברח ראש ישיבת מיר מה'מזרח'? ואיזה כבוד 'אהב' מרן הגרש"ז אויערבאך...

תיכף עם נעימתה הראשונה של תפילת קבלת שבת, קם רבי רפאל, גרר את הכסא והסטנדר שהוכנו עבורו, ועבר להתיישב בשורה אחת עם רבני בית המדרש. ניסיתי למחות: הן זהו כבוד הישיבה שהראש ישיבה יישב במזרח. 'כך נהוג', וכך ראוי, ועוד כהנה וכהנה. אך הוא זצ"ל בשלו: או שכולכם עוברים ל'מזרח' או שאני יושב כאן לצדכם... לא היה טעם להתווכח, והוא נשאר לשבת לידינו.

לפני קרוב לעשר שנים התקיימה שבת התאחדות ללומדי ביהמ"ד 'פרידמן' (שע"י ישיבת מיר) בכפר נופש בצפון. עובדי התחזוקה של הישיבה סידרו את אחד האולמות למקום תפילה ולימוד, ובין היתר סידרו מקומות לרבני הישיבה. לאנשי הצוות של 'פרידמן' יוחדו המקומות בשורה הראשונה, ואילו ב'מזרח' הוכנו שתי מקומות, לרה"י הגאון רבי רפאל שמואלביץ ולמשגיח הגה"צ רבי אהרן חדש.

הלומת רעם השתררה במקום, אולם רבי שלמה זלמן השיב: "אני בהחלט אוהב כבוד. אולם אלמד אותך מהו כבוד. במגירת שולחני מונח מכתב מהגאון רבי משה פיינשטיין, אשר בו הוא כותב לי שהוא נבוך בשאלה חמורה באבן העזר שלשה שבועות ואינו יודע להכריע בה, והוא מבקש לשמוע את חוות דעתך. כשהגאון בעל האגרות משה מבקש לשמוע את חו"ד בשאלה שהוא אינו יודע להכריע בה - זהו כבוד. אבל שאותו פלוני שילם למדפיס - שיתכן שאפילו אינו מבני ברית - כמה מאות שקלים ע"מ שידפיס מודעה שכתוב בה 'פוסק הדור', הלזה כבוד ייקרא?"

סיים רבי רפאל את סיפור המעשה ואמר לי: "אני בהחלט אוהב כבוד. אולם זה שהפועל הרומני של הישיבה סידר שתי כסאות במזרח, לזה ייקרא כבוד...?".

ילדות היתה בי ופתחתי ואמרתי: אחרי כל כך הרבה שנים שאני מכיר את ראש הישיבה, אולי אשמע סוף סוף איזה כבוד הראש ישיבה כן אוהב?... הוא זצ"ל חיך ומיד השיב: "וכי אני חייב לגלות לך את כל חסרונותי...?"

(רשימות וזכרונות מאחד מגדולי תלמידי של הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל, בתוך: אוסף גליונות מיישיבת מיר מבית צוף הוצאה לאור)

סמוך ונראה ל'מזמור לדוד' אני מרגיש טפיחה על רגלי, ורבי רפאל פונה אלי כשהוא נסער: "אני יודע בדיוק מה אתה חושב עכשיו... שאני עניו... אז ברצוני לספר לך סיפור: מעשה בעסקן ציבורי ידוע שם ורב פעלים שהזמין את הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל לכינוס מסוים, ובמודעות הרחוב שבישרו על השתתפותו, הכתירו בתואר 'פוסק הדור'. הוא עשה כן אף שידע את סלידתו הגדולה של רבי שלמה זלמן מתואר זה והקפדתו שלא יכתבוהו עליו בפומבי [הן משום הרעשנות שיש בביטוי זה - שהיתה מנוגדת לכל אורחותיו, והן משום האחריות שהוא מטיל עליו למחות על כל פרצה הלכתית. ואולי מאד טעמים]. רבי שלמה זלמן הקפיד על כך מאד, והוא הודיע לאותו עסקן - שהיה מקורבו ואף מבני משפחתו - שהוא איננו מוחל לו. הלה ניסה כמה פעמים לפייסו ולא עלתה בידו. בערב יום כיפור, קץ זמן סליחה ומחילה, הגיע שוב, והגרשז"א אמר לו: "אני מוחל לך, אולם היחסים בינינו לעולם לא ישובו להיות כפי שהיו".

עמד שם באותו מעמד בחור שהעזי פניו ואמר לר' שלמה זלמן כהאי לי שנא: "קשה לי להאמין שהראש ישיבה כלל לא הנהה מכבוד התואר 'פוסק הדור' ואף מקפיד עליו". דממה

השו"ת היומי

קירוב רחוקים או - תפילה מנחה

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

הוא ובני ביתו, רמז לאברך שהיה סמוך אליו מה עליו לעשות, והלה התקשר לרב ושאל האם חובה עליו להתפלל מנחה או שמא חובה עליו להציל יהודי?

תשובה: שאלתי את מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א ופסק באופן ברור שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, לכן בשעה שעוסק בקירוב פטור מתפילת מנחה, ואח"כ יתפלל ערבית שתים לתשלומין, כמבואר במשנ"ב סי' ע"א שאם כשהגיע זמן תפילה לא עסק עדיין במצוה רק אח"כ התעסק במצוה עד שעבר הזמן חייב בתשלומין,

שאלה: מעשה באברך מזכה הרבים שהגיע לשוב מזכרת בתיה לקרב את תושבי המקום ליהדות ודבר עם יהודי חילוני על מעלת היותו יהודי והציע לו לבקר בבית הכנסת וללמוד בצוותא, לאחר זמן רק הצליח במתק לשונו להמיס את יצרו של אותו אדם ונמשך עמו לבית המדרש, וישבו ללמוד, לפתע נזכר האברך שהוא עדיין לא התפלל מנחה והשקיעה מתקרבת, ואם יפסיק וילך להתפלל אין סיכוי שאותו אדם ישאר ואז יפסיד את הקירוב, כעת עומד על הכף תפילת מנחה מצד אחד או יהדות של אדם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אדם ששואלים אותו היכן אפשר למצוא כעת אש, והוא משיב: "במקום פלוני שבו מבשלים תמיד בשר ודגים". לפעמים זו אכן אמירה תמימה, ולפעמים לא...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

תמיד לצורך האורחים, והוא אומר בפשטות שבאותו מקום ניתן למצוא אש משום שתמיד מבשלים שם. אך לפעמים משמעותה של אמירה כזאת עשויה להיות: 'אצל פלוני תמיד תמצא אש, שם יש מסיבות כל היום וכל הלילה, תמיד אוכלים שם'... נמצא שהדבר תלוי תמיד בנסיבות, בטון הדיבור ואפילו בתנועות הנלוות לאמירה. ולכן אמירה מסוג זה ניתן לומר רק בפני שלושה אנשים, שאז ישמור עצמו בעת האמירה שלא ישתמע שום גנאי מדיבורו. ב'ביאורים ומוספים' מביאים, כי במקרה שהמספר מכיר שיש בין השומעים אדם ביקורתי מאד, המוצא טעם לפגם בכל אשר ישמע, ואף ללא שירמוז כלל באופן דיבורו ובתנועותיו לגנאי, יפרש אותו שומע שהמספר התכוין לגנות - כתב בקובץ 'מרפא לשון' שאסור לספר, וכמבואר ב'חפץ חיים' לקמן לעניין רכילות, והסכים על כך הגרש"ז אורבאך [ויש שרצה לחלק (שיעורי עיון) בין לשון הרע לרכילות בדין זה, ע"ש מה שביאר בזה].

אמנם אם בדבריו ובתנועותיו לא משתמע לגנאי, וגם אין לו לחשוש שיבינו השומעים את הדברים לגנאי, הביא שם בשם הגר"ש הומינר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, וכיון שבדיבורו עשה על פי דין אין צריך לחשוש במה שקרה אחר כך, וכן מעשים בכל יום שאחד מספר סיפור או אפילו הלכה ויש מי ששומעו ומבינו באופן שונה מהאמת ומכוונת המספר, ואין לאסור דבר זה, וכן הסכים הגרש"ז אורבאך.

בסדר הלימוד היומי בספר 'חפץ חיים' מתחילים היום כלל ב' בהלכות לשון הרע, בו מבואר דין לשון הרע באפי תלתא. ה'חפץ חיים' פותח בכך, שלשון הרע אסור לספר אפילו בפני יחיד, וכל שכן בפני רבים, וככל שמתרבים השומעים כך גדול העוון, כיון שחברו מתגנה יותר, וכן הוא מכשיל הרבה אנשים באיסור שמיעת וקבלת לשון הרע. בהקשר לכך מביאים ב'ביאורים ומוספים' שבמהדורת 'דרשו' מדברי הפוסקים, עד כמה יש להיזהר מכתובת דברי לשון הרע בעיתון (או בשאר במות שיש להן תפוצה רחבה כמצוי בזמננו) שבה ניתן חלילה להיכשל במאות ואלפי לאוין, רח"ל, כנגד כל מי שקורא ומקבל את הדברים.

מהו אם כן ההיתר של 'באפי תלתא'? מסביר ה'חפץ חיים', שההיתר הוא בדבר שאינו גנאי גמור, ויכול להתפרש בשתי משמעויות, ובזה התירו לאומרו בפני שלושה - כיון שכאשר אומרו בפני שלושה יודע בוודאי שהדברים יגיעו לאוזני האדם שעליו דובר, ולכן שומר עצמו בעת האמירה שלא יהיה ניכר מלשונו שזה גנאי.

הדוגמא שמביא לכך ה'חפץ חיים' היא - אדם ששואלים אותו היכן אפשר למצוא כעת אש, והוא משיב שניתן למצוא במקום פלוני שבו מבשלים תמיד בשר ודגים. לפעמים זו אכן אמירה תמימה, ולמשל, אם לאותו אדם יש אכסניה ובאמת מבשלים שם

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ביצה דף לו

האם מותר להמליץ למחללי שבת לנסוע בסוס ועגלה במקום במכונית?

ולא רוכבין על גבי בהמה

ולהגיע לבית הכנסת ב'כרכרה הנכבדה', במקום בנסיעה ברכבם. הם הסכימו, וכך אכן היה.

אלא שכעבור כמה שבתות הגעתי לבית הכנסת, ולהפתעתי גיליתי כי על ספסלי הכרכרה לא יושבים שני המתפללים בלבד, אלא הצטרפו אליהם שניים נוספים. שאלתי את הנוסעים החדשים, 'הלא הייתם מגיעים בהליכה רגלית ומה פתאום הצטרפתם לנסיעה בעגלה?!' והם השיבו: כשגילינו כי 'הסעת בית הכנסת' של כבוד הרב עוברת ממש מתחת לביתנו, אמרנו לעצמנו, מדוע שלא נצטרף גם אנו; נגיע מהר יותר לתפילה, ונוכל להספיק לומר פסוקי דזמרא במתינות ובענינה... ולכן 'תפסנו טרמפ' לנסיעת חברינו בעגלת הסוסים. לנסות להשמיע בפני אנשים מהסוג הזה טענות הגיוניות, לא יועיל, כי בוודאי יטענו 'אם מותר להם, אז למה לנו יהיה אסור?!', משכך, בא הרב והעלה את השאלה: הפעלת הנסיעה בעגלה לא נועדה אלא על מנת להמעיט בחילול השבת כנ"ל, אבל כעת, שאני רואה שמגיעים שניים נוספים שהיו מגיעים עד אז ברגל, שמא עלי להפסיק את ה'הסעה' המיוחדת?

הצעתי את השאלה לפני הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, והשיב: עד שרב הקהילה שואל אם להניח לארבעה לנסוע או לבטל את ה'הסעה', יש לפקפק בעיקר עצתו להחליף את הנסיעה ברכב בנסיעה בעגלת סוסים, שהיא עצמה אסורה ועלולה לגרום למכשולים גדולים [כפי שראינו שאכן אירע]... הבנתי מדבריו שרבי ישראל מסלנט לימד את הסוחרים לכתוב ביד שמאל כי הם יחידים, ולא יבואו ללמוד מכאן היתר לכתוב בשינוי בשבת, אבל חטא [אפילו קל] שנעשה ברבים על פי הוראת רבני המקום, באופן שקיים חשש שיבואו גם אחרים להיכשל באיסורים, הוא חמור מאוד, וממילא אין להנהיגו אפילו כשהמטרה היא להציל מאיסורים חמורים יותר. ולכך לא היתה דעתו של רבנו נוחה מעצת רב הקהילה להסדיר לבני הקהילה חילול שבת 'כשר' יותר על ידי נסיעה בעגלה בפרהסיה, למרות שנסיעה זו כרוכה באיסור קל יותר מאשר בנסיעה במכונית.

(כאיל תערוג)

הג"ר יצחק זילברשטיין מספר על מעשה שהיה בתלמיד חכם שנשלח לאחת המדינות הרחוקות לשמש כרב-קהילה בקהילה יהודית מסוימת. כבר בשבת הראשונה הבחין בשני מתפללים שמגיעים ברכבם לתפילת שחרית בבית הכנסת, רח"ל. הרב ניגש לדבר עם אחד, והלה הצטדק: 'אני גר בקצה העיר במרחק הליכה של שעה מבית הכנסת, ולבוא ברגל מביתי הרחוק לא שייך לאור מצב בריאותי, אך גם לוותר על תפילת השבת בבית הכנסת ושמיעת קריאת הפרשה זה לא שייך...', התלמיד חכם השתומם לכמה רגעים, וניסה להסביר לאיש כי נסיעה ברכב כרוכה באין-ספור חילולי שבת בפרהסיה, וזו מצוה הבאה בעבירות חמורות, אך המתפלל נותר בשלו: 'מה הרב רוצה לומר, שלא אגיע לבית הכנסת?! מעולם לא ביטלתי תפילת שבת בצניבור, וכך גם אמשיך לנהוג, כי אני גר בין המון גויים, ובמה אחשב ליהודי אם לא בהגיעי לבית הכנסת בשבת...'. הרב הרגיש שלנסות להמשיך לשכנעו כי נהוג שלא כדן, לא שייך, כי מדובר בעם הארץ שטועה לחשוב שאף קיימת מצוה בנסיעתו...

הוגעתי את מוחי, מספר רב-הקהילה, מה ניתן לעשות? כיצד אוכל מנוע את חילול השבת הנורא? והנה באחד מימות השבוע, בעודי מהלך לתומי ברחובות העיר הבחנתי בעגלה הרתומה לשני סוסים ולצידה עומד עגלון גוי, ממתין לנוסעים או להעמסת סחורות. הרהרתי לעצמי, אולי כדאי לדאוג לכך שאותם מתפללים יגיעו לבית הכנסת בשבת בעגלת הסוסים... אמנם שנינו במסכת ביצה (לו): 'אין רוכבים על גבי בהמה', אך בכל זאת, חשבתי בלבי, שכיון שאיסור הרכיבה בקרון הוא מדרבנן, ומאידך הנסיעה ברכב כרוכה בחילולי שבת רבים האסורים מדאורייתא, ממילא עדיף שיגיעו השניים בקרון; בדומה למסופר על רבי ישראל מסלנט, שיעץ לסוחרים מחללי שבת, שבמקום לכתוב ביד ימין יכתבו ביד שמאל, כדי למעט בחומרת האיסור. פנית אפוא אל העגלון ושאלתי אותו האם יוכל להגיע מידי שבת אל ביתם של שני המתפללים הנ"ל ולהביאם לבית הכנסת, ולאחר התפילה להחזירם לביתם. הגוי השיב בחיוב ונקב במחיר. חזרתי אל השניים ויעצתי להם לשכור את שירותיו של העגלון הנכרי,

באילו אופנים ניתן לבדוק את לחות האתרוג על מנת לוודא את כשרותו?

ויש שצידד, על פי דברי הירושלמי, להקל ולבדוק אף ללא חוט, על ידי נקיבת נקב כלשהו בבשר הפרי, ואם האתרוג אינו יבש, ישוב מקום הנקב ויתאחה.

ואת בדיקת הלחות, חובה לבצע גם באתרוג 'כמוש', כלומר, שאינו יבש לחלוטין אך איבד את רעננותו, וזאת על אף שאתרוג כמוש כשר. [שו"ע תרמח, א, (וראה שם, ב), ומשנ"ב א רב; ביאורים ומוספים דרשו, 4, 5 ו7]

אתרוג יבש, פסול. ודווקא אם יבש לחלוטין, דהיינו, שאין בו לחות כלל. וניתן לבדוק אם עדיין יש בו לחות, באמצעות חוט ומחט, כלומר, להחדיר לתוכו מחט שמושחל בה חוט, ואם החוט מתלחח, אות הוא כי האתרוג אינו יבש לחלוטין. ולמרות יציאת הלחות מהאתרוג, אין האתרוג נחשב ל'חָסֵר' (ראה במקורות), והוא כשר לכתחילה.

החדרת מחט לכל גובה האתרוג באיזור הבליטות שבקליפתו - האם היא פוסלת אותו?

האתרוג אף כשהמחט לא עברה דרך תאי הזרע, וכגון שהעביר את המחט בתחתית הפרי לכל רוחבו.

ולכל הדעות, נקב מפולש לאורך הפרי, כלומר, לגובהו, אם אינו עובר דרך תאי הזרע - וכגון שהעבירו את המחט בצד הפרי, באיזור הבליטות שבקליפתו - אינו פוסל את האתרוג, כל עוד לא החסיר מאומה מגוף הפרי.

[שו"ע תרמח, א, משנ"ב ג, ושעה"צ ה; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בהמשך לאמור: בהחדרת המחט לאתרוג לשם בדיקת הלחות, אם מחדירים את המחט לרוחב הפרי, יש להקפיד שלא להגיע עם חוד המחט לעברו השני של הפרי, משום שפעולה זו יוצרת 'נקב מפולש', אשר על פי עיקר ההלכה פוסל את האתרוג אף כשלא נחסר מאומה מגוף הפרי (ראה תקציר למחר).

ונחלקו הפוסקים, לפי הדעה הנ"ל, אם נקב מפולש פוסל את

האם ניתן לשמור אתרוג בהקפאה משנה לשנה?

מניחים כי מקורה ברעננות הפרי, והוא כשר. ואתרוג ששהה בהקפאה - יש אומרים, שגם אם הוא נראה רענן בשעת הוצאתו מההקפאה, אם ידוע שדרכו להתעפש מספר ימים לאחר הוצאתו מהמקפא, הוא פסול אף בטרם התעפש; ויש אומרים, שכל עוד מראהו רענן, הריהו כשר.

[שו"ע תרמח, א, משנ"ב ד-ה, ושעה"צ ח; ביאורים ומוספים דרשו, 11-12]

אתרוג שנשמר משנה לשנה - פסול, ובדיקות הלחות הנזכרות לעיל, אינן מועילות להכשירו, כיון שאף אילו תימצא בו לחות, הרי זו לחות הנוצרת מחמת התעפשות הפרי, ולא מחמת רעננותו. אולם, לדעת פוסקים רבים, אם האתרוג נשמר כראוי, כגון שהוא מונח במשך השנה בכלי אטום לחלוטין, או בקירור, וצורתו נותרה כפי שהיתה - אם נמצאה בו לחות בבדיקות הנ"ל, אנו

* חכמינו ז"ל נתנו שלושה סימנים לכשרות הערבה: 1. עליה מוארכים ולא מעוגלים. 2. שפת העלים חלקה, ואין בה 'שיניים' גסות. 3. צבע הענף אדום.
* ערבה שרוב עליה יָבְשׁוּ, עד שאיבדו את צבעם הירוק - פסולה. ואם רק מיעוט מהעלים יָבְשׁוּ, או שהעלים לא יָבְשׁוּ לגמרי אלא רק הפכו לכמושים - נחלקו הפוסקים אם הערבה כשרה לכתחילה, ורצוי להחמיר.
* ערבה שראש הענף שלה נקטם - פסולה. ואם נקטם רק העלה העליון שבראש הענף, הערבה כשרה. ונחלקו הפוסקים אם יש צורך ליטול דווקא ערבה שיש בראשה 'לבלוב'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

חולה שהרופאים חלוקים בדעותיהם אם יכול לצום ביום הכיפורים - כיצד ינהג?

יצום מופלג יותר בחכמת הרפואה, לא יצום. ואם שני רופאים או יותר אומרים שלא יצום - לדעת הרמ"א, בכל מקרה לא יצום, אך יש אומרים שאם יש מספר גדול יותר של רופאים האומרים שיכול לצום, והם גדולים יותר בחכמת הרפואה מאלו שאומרים שלא יצום - יצום.

[שו"ע תריח, א-ה, משנ"ב ב, ג, ה, ת, ט, י, ריא, ושעה"צ יא-יב; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 25]

חולה אשר קיימת לגביו מחלוקת בין הרופאים אם הצום ביום הכיפורים עלול להביאו לידי ספק סכנה - דינו כך: אם המחלוקת היא בין שני רופאים, לא יצום; ואפילו אם החולה עצמו הוא הרופא שסבור יוכל לצום.

ואם שני רופאים, או רופא אחד והחולה עצמו אף כשאנו רופא, אומרים שיצום, ורופא אחד אומר שלא יצום - יצום, כיון שדבריו של אחד בטלים מול שנים, אך אם הרופא שאומר שלא

הלוח היומי

ל' בתשרי | רבי צבי הירש ב"ר מאיר חיות זצ"ל, בעל שו"ת מהר"ץ חיות ועוד, אב"ד ז'ולקוב ולבוב

יארציט:

תרט"ז: רבי צבי הירש ב"ר מאיר חיות זצ"ל, בעל שו"ת מהר"ץ חיות ועוד, אב"ד ז'ולקוב ולבוב.
תרע"ו: רבי כלפא ב"ר אליהו גיג' זצ"ל, מרבני אלג'יר, בעל כגן רווה, כגן הירק, כגן עדנים ועוד.
תרע"ז: רבי יצחק מאיר ב"ר גדליה הזנפרץ זצ"ל, בעל אור יקר.
תש"ם: רבי שלום קלזאן זצ"ל, ר"י סוכת שלום.
תשס"ה: רבי יוסף ב"ר יצחק אייזיק הכהן רוט זצ"ל, רו"מ בית דוד-ב"ב, בעל שיח יוסף.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

לפתוח גמ"ח

כתב ה"חפץ חיים": כל אדם יפריש מהרווח שמרוויח, ויעשה מזה גמ"ח קטן קבוע בביתו כל אחד לפי ערכו, ומה טוב היה אם זה הענין היה מתפשט בעמנו עם קדוש, שכולם יזדרזו למצוה זו, ועל ידי זה היה מתמלא כל העולם כולו במידת החסד, וממילא היו מתבטלים כל התלאות וכל הצרות מן העולם.

(אהבת חסד - ענייני גמילות חסדים פרק יד)

נשתדל לפתוח גמ"ח לדבר מסוים שיהיה לתועלת הציבור, ועל ידי זה נזכה למצוות רבות של חסד

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il